

AKIS - Sustav prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi

Uspješna poljoprivredna proizvodnja zasniva se na primjeni modernih tehnologija uzgoja prilagođenih uvjetima uzgojnog područja, novim sortama poljoprivrednog bilja, sofisticiranom poljoprivrednom (automatiziranom) opremom, ali kako bi to bilo zaista moguće, nužan je pristup znanju i novim spoznajama (inovacijama) u poljoprivredi.

Poljoprivredni proizvođači proizvode na vlastitim poljima, u stajama, u postupcima prerade sukladno vlastitim znanjima i iskustvu, a isto unapređuju sudjelovanjem na demonstracijskim aktivnostima, tečajevima, poljoprivrednim sajmovima, i direktnim međusobnim kontaktima.

Europska Komisija te sve države članice Europske Unije u nadolazećem razdoblju pristupiti će unapređenju razmjene znanja sustavnim pristupom – razvojem nacionalnog sustava Prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi (*Agriculture Knowledge and Innovation System*, AKIS).

Republika Hrvatska ima mnoge od sastavnica potrebnih za izgradnju snažnog sustava prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi (AKIS). Istraživački kapaciteti na sveučilištima, veleučilištima, znanstvenim institutima i drugim ustanovama koji provode projekte te osiguravaju nove znanstvene spoznaje primjerene za poljoprivredu Republike Hrvatske. Osim znanstvenih institucija, postoje i druge potporne institucije s dobrim ljudskim i materijalnim resursima kao što je npr. Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu (HAPIH).

Istaknutu ulogu imaju i službe Ministarstva poljoprivrede: javna poljoprivredna savjetodavna služba odnosno Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede, veterinarska i fitosanitarna službu. Dionici AKIS-a su također i institucije u području agrometeorologije, institucije nadležne za zaštitu prirode i upravljanje prirodnim resursima, institucije nadležne za sigurnost hrane itd. Potrebno je istaknuti da su dionici AKIS-a i svi poljoprivredni proizvođači te privatne tvrtke čije je poslovanje povezano s poljoprivredom i pridruženim djelatnostima.

Iako su članovi AKIS-a Republike Hrvatske brojni, njihova međusobna povezanost i suradnju su relativno slabi i rascjepkani te u ovome trenutku ne postoji ne postoji sustavna i učinkovita razmjena i primjena rezultata istraživanja, znanja, informacija i inovacija iz područja poljoprivrede, a koja je vrlo važna za razvoj poljoprivredno-prehrambenog sektora i ruralnih područja.

Sustav poljoprivrednog savjetovanja trenutno se najvećim dijelom provodi putem javne savjetodavne službe koja djeluje kao Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede Ministarstva poljoprivrede, ali i putem i privatnih konzultanata koji djeluju na tržištu pri čemu se ističu konzultantske tvrtke, koje su obavljale pripremu projektne dokumentacije i provodile prijave na mjere za korisnike potpora Programa ruralnog razvoja RH 2014 – 2020 odnosno potpore iz drugih javnih izvora.

Strateškim planom Republike Hrvatske planira se sustavni pristup unapređenju Sustava znanja i inovacija u poljoprivredi. Sudjelovanje u AKIS sustavu RH biti će omogućeno svima, a sudjelovanje privatnih savjetnika u okviru tema Strateškog plana ZPP RH 2023. - 2027., u projektima EIP operativnih skupina, u OBZOR 2020 i OBZOR EUROPA projektima će omogućiti povećanje njihovih kompetencija.

Cjelokupni AKIS strateški pristup Republike Hrvatske zasniva se na:

1. Jačanju veza sa znanstvenim i ostalim relevantnim institucijama i izvorima znanja
2. Jačanju znanja savjetnika i njihove međusobne povezanosti
3. Poticanju i jačanju inovacijskih partnerstava
4. Učinkovitim korištenju informacijskih i komunikacijskih tehnologija za poboljšanje protoka i dijeljenja znanja

Ad. 1. Jačanje veza sa znanstvenim i ostalim relevantnim institucijama i izvorima znanja

Analizom AKIS sustava Republike Hrvatske provedenom kroz H2020 projekt i2connect identificirani su svi glavni dionici: poljoprivredni savjetnici, znanstvene i akademske institucije (sveučilišta, veleučilišta, više škole), javne institucije (istraživački instituti, državne agencije), javno-privatni istraživački instituti, udruženja poljoprivrednika, nacionalna ruralna mreža, itd.), privatni sektor i predstavnici agrobiznis-a itd.

S obzirom na organizacijsku i funkcionalnu raznolikost dionika AKIS sustava planirano je povećanje aktivnosti njihovog međusobnog povezivanja.

Za potrebe organizacije i jačanja veza i suradnje savjetnika, istraživanja i Nacionalne mreže ZPP-a osnovati će se AKIS koordinacijsko tijelo pri Ministarstvu poljoprivrede.

Kako bi osigurali provedbu navedenih aktivnosti pri Ministarstvu poljoprivrede osnovati će se AKIS koordinacijsko tijelo.

AKIS koordinacijsko tijelo bit će sastavljeno od predstavnika javne savjetodavne službe, privatnih savjetnika i/ili njihovih predstavnika, znanstveno nastavne zajednice, ministarstva nadležnog za poljoprivredu i ostalih povezanih ministarstava (ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša i energetiku i dr.), predstavnika poljoprivrednika, Nacionalne mreže ZPP-a kao platforme za umrežavanje dionika, nevladinih organizacija i ostalih relevantnih dionika.

Transformacija Nacionalne ruralne mreže u Nacionalnu mrežu ZPP proširiti će njenu ulogu i aktivnosti u AKIS-u u RH. Nacionalna mreža ZPP će na godišnjoj razini u sklopu akcijskog plana, u suorganizaciji s koordinacijskim tijelom, provoditi aktivnosti vezane uz potporu razvoju AKIS-a (npr. AKIS konferencije, aktivnosti organizacije radionica, tematske konferencije i radne grupe, diseminacija rezultata i slično).

Centralno mjesto povezivanja AKIS dionika Republike Hrvatske biti će AKIS platforma – javna WEB stranica. Kako bi osigurali vidljivost javnih i privatnih savjetnika na javnoj WEB stranici, registar savjetnika će biti javno dostupa, a sadržavati će podatke o iskustvu, završenim edukacijama i relevantnim poslovnim aktivnostima savjetnika. Informacije o znanjima i iskustvima pojedinih savjetnika omogućiti će poljoprivrednicima odabir savjetnika koji odgovara njegovim potrebama. Nadalje, ova će stranica pomoći dionicima AKIS-a u pronalaženju partnera i priključivanju EIP operativnim skupinama te OBZOR 2020 i OBZOR EUROPA multi-actor projektima.

Prepoznata je i potreba formalnog uključivanja u AKIS sustav te će AKIS koordinacijsko tijelo poticati sklapanje pisanih dogovora između dionika AKIS sustava kojim se formalizira suradnja na unapređenju AKIS-a te redovito sudjelovanje u aktivnostima razmjene znanja i inovacija.

Aktivnosti u provedbi intervencija “Potpora prenošenju znanja” i “Potpora za pružanje savjetodavnih usluga“ će uz sve navedeno dati i dodatnu podršku inovacijama kako bi uz „*bottom up*“ pristup omogućili identifikaciju ključnih problema poljoprivrednika i moguća rješenja iz hrvatskog AKIS-a uz podršku poljoprivrednih savjetnika.

Zadatak budućeg koordinacijskog tijela u okviru AKIS-a je pronaći odgovarajuće načine razmjene znanja i inovacija koje podržavaju Europski zeleni plan i ciljeve Strategije od polja do stola.

Ad. 2. Jačanje znanja savjetnika i njihove međusobne povezanosti Uz podizanje razine vještina i znanja poljoprivrednih savjetnika nužno je jačati kapacitete javne savjetodavne službe kako kvalitativno tako i brojčano. Nadalje, potrebno je dodatno osnaživati i kapacitete privatnih savjetodavnih službi te ih jače integrirati u AKIS sustav posebice na područjima savjetovanja iz visokospecijaliziranih, inovativnih i digitalnih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji te područja socijalne dimenzije, biogospodarstva, antimikrobne rezistencije, integrirane zaštite bilja, uporabe genetskih resursa i uvjetovanosti poslovanja poljoprivrednih gospodarstava. Ovdje će veoma važan biti doprinos nevladinih organizacija (NVO) koje posjeduju bogato iskustvo i znanje u području klimatsko-okolišnih pitanja.

Otvaranjem hrvatskog AKIS sustava svim dionicima i samim time intervencija koje iz njega proizlaze, privatnim savjetodavnim službama, pojedincima i nevladinim organizacijama očekuje se znatno uvećanje broja savjetnika i kvalitete savjeta.

Povećanja znanja i kompetencija javnih i privatnih savjetnika bit će ključna za promicanje produktivnijih postupaka, ispunjavanje klimatskih i okolišnih obveza, poboljšano povezivanje proizvođačkih organizacija i poljoprivredno-prehrambenog lanca, sukladnost sa standardima sigurnosti hrane, kvalitete te sanitarnim i fitosanitarnim standardima, prijenos znanja, informacija i tehnologija proizvođačima i razvoj novih vrijednosnih lanaca u biogospodarstvu.

Potrebno je dodatno jačati i razvoj metodoloških, socijalnih i osobnih vještina savjetnika. Primjer dobre prakse su tzv “soft-skills” edukativni programi koji se već provode u Javnoj savjetodavnoj službi (npr. Tečaj savjetničkih vještina, CECRA – IALB treninzi ili slično). Značajna uloga savjetnika biti će u procesima poticanja i razvoja inovacija u poljoprivredi sukladno propisanim uredbama. Znanja savjetnika potrebno je dodatno usmjeravati i osnaživati ka temama iz područja zaštite prirode, energetske učinkovitosti, bioraznolikosti, okoliša i klime uključujući sve aktivnosti koje su usmjerene na obrazovanje i podizanje svijesti ciljnih skupina

Ad.3. Poticanje i jačanje inovacijskih partnerstava

Poticanje javno-privatnih inovacijskih partnerstva uključuje poljoprivredne proizvođače, savjetnike i znanstveno-istraživačke ustanove. Izazovi poljoprivrednih proizvođača na terenu, odnosno pronalaženje rješenja za konkretni problem cilj su osnivanja EIP Operativnih skupina odnosno pristup razvoju inovacija „odozdo prema gore“. Poljoprivredni proizvođači okupljeni oko zajedničkog problema, uz doprinos znanstveno-istraživačkih institucija i istraživača koji

posjeduju komplementarno znanje zajednički s poljoprivrednim savjetnikom su glavni aktori razvoja inovacija.

Za potporu inovacijama unutar Uprave za stručnu podršku razvoju poljoprivrede ustrojiti će se Služba za potporu inovacijama koja će imati funkciju cjelokupne podrške razvoju inovacijama – tzv. “*One stop shop for innovations*”. Ova služba za potporu inovacijama održavat će dobre i redovite odnose s privatnim savjetnicima (formirati mrežu razmjene znanja). U prikupljanje potreba i inovativnih ideja aktivno će se uključiti i Nacionalna mreža ZPP-a.

Ad. 4. Učinkovito korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija za poboljšanje protoka i dijeljenja znanja

Učinkovita digitalizacija i korištenje informacijsko komunikacijskih tehnologija nužna je za sve dionike AKIS-a. U tom smislu Ministarstvo poljoprivrede s jedne strane treba optimizirati svoje poslovanje i digitalizirati ga u najvećoj mjeri, čime će se omogućiti učinkovito prikupljanje, obradu i distribucija informacija svim sektorima i službama, izgradnju efikasnih internih registara i izvještajnih sustava, a s druge strane treba uspostaviti javne digitalne servise za poljoprivrednike i ostale dionike u sektoru poljoprivrede.

Ključno mjesto za pozicioniranje digitalnih usluga u poljoprivredi je Centar dijeljenih usluga. Centar dijeljenih usluga je „Državni oblak” na kojem se spaja državna informacijska infrastruktura i omogućuje zajedničko korištenje informacijskim i komunikacijskim tehnologijama te istim aplikativnim rješenjima radi njihove racionalizacije. Svim dionicima poljoprivrednog sektora nužno je osigurati jedinstvenu autentifikacijsku autorizacijsku infrastrukturu koja će smanjiti opterećenje korisnika u smislu velikog broja vjerodajnica o kojima moraju voditi računa i s druge strane omogućiti učinkovito osiguravanje pristupa pri razvoju novih informacijskih sustava te usklađivanje sa Nacionalnim identifikacijskim i autentifikacijskim sustavom. Uz konvencionalne metode učenja i prijenosa znanja nužno je razviti sustave za e-učenje koji će odgovoriti izazovima današnjice i iskoristiti digitalne tehnologije u punoj mjeri. Osim potrebnih metoda učenja licem u lice, po mogućnosti na poljoprivrednom gospodarstvu (npr. razmjena iskustava između poljoprivrednika), sustavi za e-učenje će omogućiti edukaciju poljoprivrednika koja neće biti u sukobu sa svakodnevnim obavezama u poljoprivrednoj proizvodnji, i omogućiti inovativne i učinkovite metode edukacije. Vrlo je važno ojačati javnu infrastrukturu za prikupljanje klimatskih informacija, informacija o štetnim organizmima, plodnosti tla, potreba za navodnjavanjem i drugih informacija potrebnih za omogućavanje dodatnih usluga u prijenosu znanja. Za učinkovitu distribuciju informacija i usluga potrebno je razviti učinkovitu centraliziranu platformu dostupnu kroz široko rasprostranjene i svima dostupne informacijsko komunikacijske tehnologije.

Intervencije ruralnog razvoja za prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi

U sklopu Strateškog Plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. potpora prenošenju znanja i inovacijama bit će osigurana kroz sljedeće intervencije:

78.01. - Potpora prenošenju znanja

Svrha stručnog osposobljavanja i prijenosa znanja o održivim praksama, agro-okolišna pitanja i inovacije od vitalne su važnosti za promicanje gospodarskog rasta i razvoja ruralnih područja

u Hrvatskoj. Viša razina obrazovanja pridonijet će podizanju produktivnosti i konkurentnosti te ekološkoj učinkovitosti poljoprivrednih gospodarstava.

Intervencija je namijenjena prvenstveno poljoprivrednicima koji žele unaprijediti svoja znanja, koji žele usvajanjem novih znanja i inovacija modernizirati i tehnološki unaprijediti proizvodni proces na poljoprivrednom gospodarstvu sa ciljem veće ekonomske učinkovitosti i ekološke održivosti samog gospodarstva. Intervencija će s dodatnom pažnjom biti usmjerena ka mladim poljoprivrednicima.

Aktivnosti uključuju različite podintervencije kao što su:

1. Strukovno osposobljavanje (tečajevi) za obvezne zakonske zahtjeve (klima, okoliš, ekološka poljoprivreda, IPM, biogospodarstva, genetskih izvora, antimikrobne rezistencije te dobit životinja s posebnim naglaskom na izradu uravnoteženog i kvalitetnog hranidbenog obroka koji će osim utjecaja na dobit životinja imati utjecaj i na smanjenje emisije stakleničkih plinova)
2. Strukovno osposobljavanje (tečajevi) u vezi uspostave kratkih lanaca opskrbe
3. Strukovno osposobljavanje (tečajevi) za mlade poljoprivrednike
4. Demonstracijske aktivnosti i demo farme (proizvodni pogoni, reprezentativna poljoprivredna gospodarstva, primijenjene, inovativne i digitalne tehnologije i slično)
5. Studijske grupe (poljoprivrednici, savjetnici) - razmjena znanja i inovacija
6. Tematske i /ili inovativne skupine
7. Studijska putovanja

Demonstracijske aktivnosti provode se u svrhu očuvanja konkurentne poljoprivredne proizvodnje, povećanja atraktivnosti bavljenja poljoprivredom, energetske učinkovitosti, primjene mjera ublažavanja klimatskih promjena, zaštite okoliša i očuvanja bioraznolikosti i drugih prioritetnih ciljeva poput primjene inovacija. Osmišljene su kao nadopuna tečajevima, a provode se na poljoprivrednom gospodarstvu koji je primjer dobre prakse i primjenjuje najsuvremenije tehnologije, održive i inovativne prakse i/ili ima sve uvjete za prikaz suvremenih tehnologija, održivih i inovativnih praksi. Demonstracijske aktivnosti mogu se održati na poljoprivrednim usjevima ili nasadima, proizvodnim/preradbenim pogonima ili objektima za dopunske djelatnosti sukladno procijenjenim potrebama i dostupnim uvjetima za njihovu organizaciju.

Organizirane demonstracijske aktivnosti na demo farmama provoditi će se najmanje 2 puta godišnje, a broj demo farmi neće biti manji od 25 na razini Republike Hrvatske.

Prihvatljivi korisnici

Ministarstvo poljoprivrede, uprava(e) nadležna za savjetovanje, Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, privatne savjetodavne službe, privatni savjetnici i nevladine organizacije odabrane natječajem za projekte osposobljavanja s širokim rasponom tema, a minimalno onim definiranim člankom 15. (2) i (4) Uredbe (EU) 2021/2115.

Ciljana skupina su poljoprivrednici i zaposlenici poljoprivrednog gospodarstva.

Godišnji program osposobljavanja odobrava Upravljačko tijelo koji će bit ocjenjen na temelju kvalitete i sadržaja svakog ponuđenog tečaja.

Potpota se ne odnosi na tečajevu poduku ili osposobljavanja koji čine sastavni dio uobičajenih obrazovnih programa i koji su dio redovitog obrazovanja na srednjoškolskoj i višoj razini.

Prihvatljivi troškovi

- troškovi za pripremu i provedbu programa strukovnog osposobljavanja i usavršavanja, seminara i radionica, demonstracijskih aktivnosti (plaće zaposlenika, putni troškovi i dnevnice za predavače)
- troškovi demo farme povezani s tehnologijom poljoprivredne proizvodnje koja je odabrana kao tema prijenosa znanja (troškovi poljoprivrednih inputa, radni sati radnika, troškovi specifične opreme, troškovi analiza poljoprivrednih proizvoda (fizikalno kemijske analize plodova i sl.)
- troškovi za pripremu i izradu materijala za osposobljavanje i demonstracijske aktivnosti (nastavna sredstva i oprema potrebna za provedbu)
- trošak prostora gdje se održava strukovno osposobljavanje i usavršavanje i demonstracijske aktivnosti te moguće osvježenje
- trošak nabave ili razvoja informatičkih sustava i alata za pružanje osposobljavanja i edukacija za online edukacije, licence itd
- ugovaranje vanjskih stručnjaka
- troškovi za sudionike tečaja/edukacija/demonstracijskih aktivnosti (troškovi puta, troškovi smještaja) isplaćuju se pružateljima usluga
- agencijske usluge u svrhu organizacije tečajeva/edukacija/demonstracijskih aktivnosti.

Polaznicima će se isplatiti propisani troškovi po završetku programa stručnog osposobljavanja. Koristit će se pojednostavljene opcije troškova.

Intenzitet potpore iznosi 100% prihvatljivih troškova.

78.02. - Potpora za pružanje savjetodavnih usluga

Savjetodavne usluge koje mogu pružiti prilagođeni i pravovremeni savjet o specifičnim pitanjima slijedeći *ad hoc* zahtjeve su ključni element prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, prehrambeno - prerađivačkoj industriji i šumarstvu.

Provedba ove intervencije će poticati upotrebu odgovarajućih inovacija, a isto tako pomoći poljoprivrednim gospodarstvima u ispunjavanju obaveza.

1. Pružanja savjeta u skladu s člankom 15 (2) i (4) - podintervencije:

- Metoda pojedinačnog savjetovanja (1 na 1) - pružanje savjetodavnih usluga
- Savjetovanje u sklopu zakonskih obveza (agrokolišne mjere i ekološka poljoprivreda, dobrobit životinja)
- Savjetovanje mladih poljoprivrednika
- Savjetovanje o modernizaciji i konkurentnosti
- Savjetovanje šumoposjednika
- Savjetovanje o specifičnim zahtjevima ZPP
- Savjeti o ostalim potrebama poljoprivrednika i novim izazovima

Metoda pojedinačnog savjetovanja (1 na 1) u središte stavlja korisnika, poljoprivrednika, kojemu savjetodavac prenosi svoja znanja, iskustva, informacije i inovacije kojima raspolaže.

U jedinici vremena radi se sa jednom osobom što proces savjetovanja čini skupim ali je i primjerena educiranost. Savjetovanje se provodi u uredu ili korisnikovom poljoprivrednom gospodarstvu gdje educirani savjetodavac može korisniku prikazati i pojedinu vještinu vezanu uz određenu proizvodnju.

Podintervencije su namijenjene svim poljoprivrednicima, a posebna pozornost posvetit će se mladim poljoprivrednicima (do 41 godine starosti) koji nemaju formalno obrazovanje vezano uz poljoprivredu. Tehnološke teme iz područja biljne proizvodnje odnosno stočarstva povezat će se s osnivanjem i upravljanjem poljoprivrednim gospodarstvom, marketingom i tržištem, standardima EU (okoliš, zdravlje, higijena), osnovama poljoprivrednog računovodstva, energetske učinkovitosti i korištenjem obnovljivih izvora energije, diverzifikacijskim aktivnostima na poljoprivrednom gospodarstvu i održivim upravljanjem hranjivim tvarima, uvjetima zapošljavanja i obvezama poslodavaca vezano za zdravlje ljudi i zaštitu na radu, udruživanjima i slično. Neće se zanemariti ni specifična područja ZPP-a.

Kroz ovu intervenciju savjetnici će informirati poljoprivrednike o digitalizaciji javnih usluga te će ih savjetovati i educirati o mogućnostima korištenja digitalnih javnih usluga primjerenih njihovom poslovanju. Sustav e- savjetnik će sadržavati i bazu agoklimatskih podataka, slika i drugih podataka s polja i nasada, i u realnom vremenu. Ti podaci biti će dostupni poljoprivredniku, a ujedno će i ti podaci uz stručno znanje savjetnika biti jedan od alata za provođenje ove intervencije (savjetovanja), raditi detaljne i ciljane preporuke za zaštitu bilja kao i održivu gnojidbu te omogućiti donošenje pravovremenih odluka.

2. Edukacija savjetnika

Prihvatljivi korisnici su Ministarstvo poljoprivrede, uprava(e) nadležna za savjetovanje, Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, privatne savjetodavne službe, privatni savjetnici i nevladine organizacije odabrane Natječajem za teme i područja definirana člankom 15. točkom 4 Uredbe (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća.

Savjeti moraju biti nepristrani, a savjetnici odgovarajuće kvalificirani i odgovarajuće osposobljeni te ne smiju biti u sukobu interesa. Savjeti moraju biti povjerljivi.

Ciljana skupina su poljoprivrednici i zaposlenici na poljoprivrednim gospodarstvima te privatni šumoposjednici.

Korisnik izrađuje Godišnji plan provedbe koji odobrava Upravljačko tijelo.

Prihvatljivi troškovi

- a) troškovi za stručne osobe/savjetnike: plaće, putni troškovi i smještaj za stručne osobe/savjetnike b) troškovi za vanjske usluge organizacije tečajeva i ad-hoc tečajeva
- b) troškovi za pripremu i izradu materijala za savjetovanje (kao što su laboratorijske analize, licence programskih paketa, setovi podataka i sl.)
- c) troškovi najma prostora (lokacije) gdje se održava savjetovanje (u slučaju grupnog savjetovanja)
- d) indirektni troškovi.

Za vanjsko organiziranje tečajeva:

- a) trošak sudjelovanja na tečaju osposobljavanja (kotizacija i sl.)
- b) putni troškovi, smještaj i dnevnice za savjetnike koji sudjeluju na tečaju.

Ako za određene visoko specijalističke teme ne postoji institucija na razini Republike Hrvatske koja bi mogla organizirati vanjski tečaj prihvatljive su i druge pravne/fizičke osobe koje su kompetentne pružiti uslugu.

Za ad-hoc tečajeve:

- a) trošak stručnih osoba/predavača: plaće/naknade, putni troškovi, dnevnice predavača
- b) materijalni troškovi: troškovi izrade nastavnih planova i programa, troškovi za pripremu materijala za obuku (nastavni materijali i oprema potrebna za obuku) i troškovi evaluacije
- c) putni troškovi, smještaj i troškovi dnevnica za savjetnike
- d) troškovi usluga: najam (dvorane, tehničke opreme i sl.), prevoditeljske usluge, administrativni troškovi, itd.

Intenzitet potpore iznosi 100% prihvatljivih troškova.

77.03. - Potpora za EIP operativne skupine

Cilj intervencije je povezivanje poljoprivrednika s institucijama koje se bave istraživanjima i s ostalim izvorima stručnih znanja i poljoprivrednih praksi te bolja razmjena informacija o postojećim i novim procesima, postupcima i tehnologijama u proizvodnji i preradi poljoprivrednih proizvoda te svemu ostalom što doprinosi specifičnim ZPP ciljevima. Ti projekti će značajno utjecati na bolju učinkovitost resursa i proizvodnju većeg broja proizvoda s dodanom vrijednošću.

Dodatna vrijednost ove intervencije je da će potaknuti poljoprivrednike da rade zajedno te koristeći pristup „odozdo prema gore“ odgovore na ključne izazove i potrebe tržišta.

Prihvatljivi korisnici su EIP operativne skupine (osnovane nakon 1.1.2023.) koje se sastoje od najmanje dva partnera, a koji mogu uključivati fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika u rangu mikro, malog ili srednjeg poduzeća, priznate proizvođačke organizacije u poljoprivrednom i prehrambeno-prerađivačkom sektoru te druge fizičke i pravne osobe relevantne za provedbu inovativnih projekata (isključujući javnopravna tijela i LAG-ove).

Uvjeti prihvatljivosti projekta:

- Najmanje jedan partner operativne skupine je upisan u Upisnik poljoprivrednika.
- Partneri trebaju sklopiti ugovor o poslovnoj suradnji kojim definiraju partnera (odgovornu osobu) koji će podnijeti zahtjev za potporu u ime operativne skupine.
- Operativna skupina u obvezi je izraditi projektni plan. Kvalitetu projektnog plana operativne skupine ocjenjuje Ocjenjivački odbor.
- Korisnik/odgovorna osoba operativne skupine je u obvezi nakon sklapanja ugovora o financiranju te prilikom podnošenja svakog zahtjeva za isplatu dostaviti Izvješće o provedbi projekta/završno izvješće Upravljačkom tijelu koje će ga putem Nacionalne mreže ZPP javno objaviti u svrhu diseminacije rezultata projekta.
- Rezultat projekta kao i sve faze njegove provedbe moraju biti javno dostupni te se ne mogu patentirati, licencirati niti zaštititi kao autorsko pravo ili intelektualno vlasništvo.

- Projekt mora doprinositi najmanje jednom od 9 specifičnih ZPP ciljeva (članak 6. Uredbe (EU) 2021/2115).
- Projekt mora ostvariti minimalni broj bodova (prag prolaznosti) temeljem kriterija odabira.

Inovativni projekt temelji se na interaktivnom inovacijskom modelu koji sadržava sljedeća ključna načela:

- a) razvoj inovativnih rješenja usmjerenih na potrebe poljoprivrednika uz istodobno rješavanje interakcija u cijelom lancu opskrbe ako je to korisno;
- b) povezivanje partnera s komplementarnim znanjima, kao što su poljoprivrednici, savjetnici, istraživači, poduzeća ili nevladine organizacije, u ciljanim kombinacijama koje su najprikladnije za ostvarenje ciljeva projekta i
- c) suodlučivanje i sukreiranje tijekom trajanja cijelog projekta.

Projekt se odnosi na (najmanje) jednu od sljedećih tema:

- bioekonomija
- prilagodba i ublažavanje klimatskih promjena
- prilagodba poljoprivredne proizvodnje i upravljanje poljoprivrednim resursima
- smanjenje emisije stakleničkih plinova
- razvoj novih agrotehničkih metoda za smanjenje ugljičnog otiska
- konzervacijska poljoprivreda
- prilagodba poslovanja mladih poljoprivrednika na zahtjeve digitalizacije.

Osim navedenih tema, prihvatljivi su i projekti koji se odnose na ostale teme koje ispunjavaju specifične ciljeve ZPP i ciljeve EIP-a.

Ostali uvjeti prihvatljivosti:

- Korisnik mora imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu Republike Hrvatske.
- Poduzetnik u teškoćama nije prihvatljiv korisnik u okviru ove intervencije.
- Potpora se dodjeljuje na razdoblje od najviše pet godina, osim ako se projekt odnosi na temu vezanu uz okoliš/klimu.

Prihvatljivi troškovi

- tekući troškovi (troškovi plaća)
- izravni troškovi provedbe projekta (izravni troškovi mogu biti npr. agrotehničke usluge koje izvode vanjski izvođači (kao npr. usluga oranja, podrivanja, rigolanja, roto drljanja, ravnjanja, tanjuranja, frezanja), a iskazuju se po jedinici površine na kojoj su obavljene navedene usluge; trošak jednogodišnjeg sadnog materijala, troškovi gnojiva, troškovi potrošne laboratorijske opreme koji su izravno povezani s provedbom projekta i koji nisu navedeni u neizravnim troškovima, troškovi usluga provedbe analiza i sličnih troškova izravno vezanih za provedbu projekta)
- troškovi putovanja
- dnevnice (isključivo za javna tijela)
- neizravni troškovi

Kupnja dugotrajne materijalne imovine, redovne aktivnosti bilo kojeg partnera operativne skupine, troškovi nastali na projektima koji su već u tijeku te samostalna istraživanja, nisu prihvatljiva u sklopu ove intervencije.

Sljedeće kategorije troškova financirat će se uz primjenu fiksne stope:

- neizravni troškovi
- putni troškovi
- dnevnice (isključivo za javna tijela)

Sva ostala plaćanja moraju biti potkrijepljena računima i dokumentima koji dokazuju plaćanje ili dokumentima ekvivalentne dokazne vrijednosti.

Načela kriterija odabira

Kriteriji odabira za ovu intervenciju biti će izrađeni u skladu s člankom 79. Uredbe (EU) 2021/2115 i Prilogom I. Uredbe (EU) 2021/2289. Kriteriji odabira imaju za cilj osigurati jednako postupanje prema podnositeljima prijave, učinkovitije korištenje financijskih sredstava i usmjeravanje potpore u skladu sa svrhom intervencije posebno uzimajući u obzir važnost sudjelovanja partnera iz stručnog i znanstveno - istraživačkog područja. Načela odabira koja se mogu koristiti u ovoj intervenciji su:

- broj partnera u operativnoj skupini upisanih u Upisnik poljoprivrednika
- raspon partnera operativne skupine
- uloga poljoprivrednog proizvođača/prerađivača u projektu
- izvedivost plana provedbe projekta
- očekivani rezultati projekta
- primjenjivost rezultata projekta
- informiranje drugih poljoprivrednika o projektu tijekom i nakon provedbe projekta.

Osim navedenih, natječajem mogu biti propisani dodatni kriteriji odabira.

Intenzitet potpore: 100%

Visina potpore: od 30.000 EUR do 200.000 EUR

77.04. - Potpora za kratke lance opskrbe i lokalna tržišta

Cilj intervencije je osigurati bolju integraciju poljoprivrednih proizvođača u poljoprivredno-prehrambeni lanac koristeći inovativne metode, čime će se osigurati veća konkurentnost poljoprivrednih proizvođača na lokalnom tržištu, a potrošačima proizvodi s dodanom vrijednošću.

Prihvatljivi korisnici su EIP operativne skupine (osnovane nakon 1.1.2023.) koje se sastoje od najmanje sedam partnera, a koji mogu uključivati fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika ekonomske veličine od 3.000 do 100.000 EUR SO, priznate proizvođačke organizacije u poljoprivrednom i prehrambeno-prerađivačkom sektoru te druge fizičke i pravne osobe koje se bave djelatnostima povezanim s uspostavom, radom i razvojem kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta, a koje nisu veletrgovci ili trgovački lanci, javnopravna tijela te LAG-ovi.

Uvjeti prihvatljivosti projekta:

- Najmanje pet partnera operativne skupine je upisano u Upisnik poljoprivrednika.
- Partneri trebaju sklopiti ugovor o poslovnoj suradnji kojim definiraju partnera (odgovornu osobu) koji će podnijeti zahtjev za potporu u ime operativne skupine.
- Kratak lanac opskrbe je lanac opskrbe koji ne sadrži više od jednog posrednika između proizvođača i krajnjeg potrošača.
- Posrednik je subjekt koji kupuje poljoprivredne proizvode od partnera operativne skupine koji su proizvođači poljoprivrednih proizvoda s ciljem daljnje prodaje krajnjim potrošačima (trgovina na malo, ugostiteljski objekti u skladu s člankom 8. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti („Narodne novine“, br. 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20 i 42/20) i slično)
- Krajnji potrošač je fizička osoba koja poljoprivredni proizvod kupuje radi osobne potrošnje, a nikako radi daljnje prodaje ili prerade radi daljnje prodaje.
- Lokalno tržište je tržište u radijusu 100 kilometara od gospodarstava (radijus uključuje sjedište gospodarstva, poljoprivredne površine i objekte za preradu) s kojeg potječe proizvod, uključujući aktivnosti prerade do krajnjeg potrošača (isključujući internetsku prodaju).

Ostali uvjeti prihvatljivosti:

- Korisnik (svi partneri) mora imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu Republike Hrvatske.
- Poduzetnik u teškoćama nije prihvatljiv korisnik (odnosi se na sve partnere) u okviru ove intervencije.
- Potpora se dodjeljuje na razdoblje od najviše pet godina.

Prihvatljivi troškovi

- tekući troškovi suradnje
- izravni troškovi provedbe projekta (npr. kupnja/zakup kioska, drvenih kućica, štandova ili drugih montažnih/pokretnih objekata za prodaju vlastitih poljoprivrednih proizvoda; zakup poslovnog prostora; oprema za prostor za maloprodaju (rashladna/izložbena vitrina, vage, fiskalna blagajna i slično); novo gospodarsko vozilo za prijevoz tereta (kombi, pick-up ili lako gospodarsko vozilo); izrada web stranice za internetsku prodaju poljoprivrednih proizvoda partnera operativne skupine i slično)
- troškovi sudjelovanja na lokalnim sajmovima/manifestacijama
- promotivne aktivnosti
- neizravni troškovi

Sljedeće kategorije troškova financirat će se uz primjenu fiksne stope:

- neizravni troškovi
- putni troškovi
- dnevnice (isključivo za javna tijela)

Sva ostala plaćanja moraju biti potkrijepljena računima i dokumentima koji dokazuju plaćanje ili dokumentima ekvivalentne dokazne vrijednosti.

Načela kriterija odabira

Kriteriji odabira za ovu intervenciju bit će izrađeni u skladu s člankom 79. Uredbe (EU) 2021/2115 i Prilogom I. Uredbe (EU) 2021/2289. Kriteriji odabira imaju za cilj osigurati jednako postupanje prema podnositeljima prijave, učinkovitije korištenje financijskih sredstava i usmjeravanje potpore u skladu sa svrhom intervencije.

Načela odabira koja se mogu koristiti u ovoj intervenciji su:

- broj partnera poljoprivrednika
- ciljani sastav operativne skupine (komplementarnost partnera)
- zastupljenost proizvoda u operativnoj skupini
- doprinos bioekonomiji i zaštiti okoliša
- izvedivost plana provedbe projekta
- očekivani rezultati projekta
- primjenjivost rezultata projekta.

Natječajem mogu biti propisani dodatni kriteriji odabira.

Intenzitet potpore: 100%

Visina potpore: od 30.000 EUR do 100.000 EUR

O Nacionalnoj mreži Zajedničke poljoprivredne politike

Nacionalna ruralna mreža (NRM) kao platforma za umrežavanje dionika koji žive, rade i djeluju u ruralnom prostoru će u okviru Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske (SPZPP) od 2023. godine postati Nacionalna mreža Zajedničke poljoprivredne politike (NMZPP).

Uz promjenu imena, NMZPP će imati širu ulogu u kontekstu umrežavanja i informiranja dionika, ali i podrške LAG-ovima, monitoringu i evaluaciji te AKIS-u (Sustav prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi), u okviru kojeg će se naći kao jedan od aktera.

Kao dio Upravljačkog tijela (UT), zaduženog za provedbu budućeg Strateškog plana, Nacionalna mreža ZPP-a (NMZPP) u novom programskom razdoblju će kroz različite alate i aktivnosti, koje će određivati indikativno na godišnjoj razini, doprinijeti ostvarenju obveznih ciljeva iz čl. 126. Uredbe 2021/2115, a koji između ostalog podrazumijevaju povećanje sudjelovanja svih relevantnih dionika u provedbi SP ZPP-a, doprinos informiranju javnosti i potencijalnih korisnika o ZPP-u i mogućnostima financiranja, doprinos poboljšanju kvalitete provedbe strateških planova u okviru ZPP-a, kao i potpora inovacijama te podrška procesu razmjeni i stjecanju znanja kao i interakciju dionika uključenih u navedene procese.

NMZPP će bit podrška diseminaciji informacija o SP ZPP te će djelovati kao facilitator uključivanja aktera u okviru intervencija namijenjenih provedbi strateškog plana Republike Hrvatske te će bit i podrška suradnji i razmjeni znanja, iskustava i informacija u okviru AKIS-a.

U novom programskom razdoblju će se nastojati kroz pojačane godišnje aktivnosti i animiranje članova ojačati uloga Mreže. Članstvo u Mreži je dobrovoljno i besplatno, a u aktivnostima Mreže mogu sudjelovati i drugi dionici koji nisu članovi Mreže, prijava je moguća putem mrežne stranice <https://clanstvonrm.mps.hr/> .

Kroz Poziv članovima Nacionalne mreže ZPP-a te kroz postojeće i nove komunikacijske alate (mrežne stranice, sustav članstva, društvene mreže, online forum, organizacijom sastanaka, umrežavanjem, promicanjem primjera dobre prakse i sl.), NMZPP će staviti poseban naglasak i prioritet u dijelu razmjene znanja, iskustava, inovacija (EIP), suradnje među EIP operativnim skupinama, kao i razmjene iskustava s EIP operativnim skupinama iz drugih država članica i Obzor multi-aktor projektima, uključujući suradnju te aktivnosti i politike na koje Europska komisija stavlja naglasak u programskom razdoblju 2023. – 2027. godine.

Mreža će u novom programskom razdoblju dati i snažniju podršku LEADER/CLLD-u te projektima transnacionalne suradnje LAG-ova, kao i aktivnostima koje će se na lokalnim razinama provoditi kroz lokalne razvojne strategije odabranih LAG-ova, kao i umrežavanju istih. Mreža će dati podršku i monitoringu i evaluaciji kroz diseminaciju informacija o istom.

Strukturalno, NMZPP će se sastojati od Upravljačkog odbora kojeg čine demokratski odabrani predstavnici članova (iz organizacijskih oblika zastupljenih u Mreži), Predsjednika UO NRM (čelnik Upravljačkog tijela SP ZPP-a), te tajništva kojeg čini nadležni Odjel u okviru Ministarstva poljoprivrede.